

5. Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу. Офіційний сайт. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=1404>

УДК 336.6:339.7

Жибер Т.В.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Фінансово-кредитні інструменти державної підтримки виробництва електроенергії в Україні

Реформування Об'єднаної енергосистеми України почалося у 1994 році із прийняттям Закону України «Про енергозбереження». На 8-ми регіональних енергосистемах радянської України з метою створення більш ефективного ринку електроенергії у 1995 році були сформовані чотири генерувальні компанії із 14-ти найбільших ТЕС та дві гідроенергетичні компанії – із ГЕС [1]. У 1996 році почало роботу державне підприємство НАЕК «Енергоатом». Тривала процедура корпоратизації останнього не виключає продажу приватним інвесторам частки акцій виробників атомної електроенергії у майбутньому. Станом на 2015 рік, за даними SMIDA, серед всіх виробників електроенергії частка державної власності складала 50,4%.

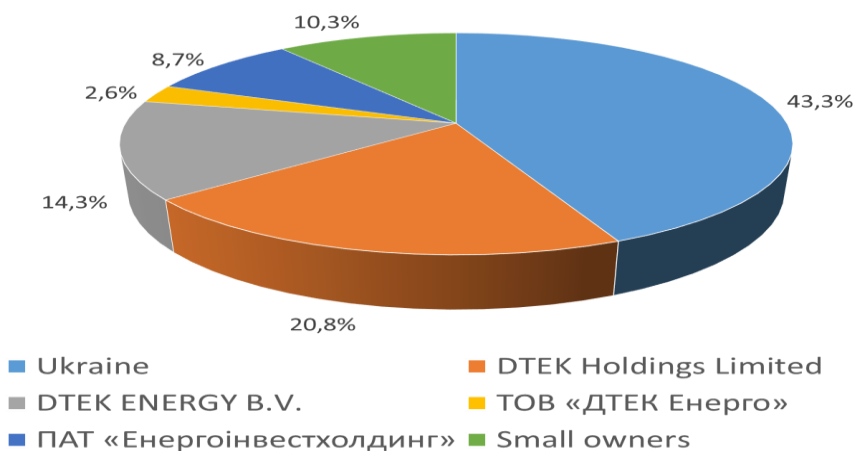

Рис. 1 Частки акцій власників компаній – виробників електроенергії станом на 2015 р.

Структура власності виробників електроенергії в Україні без атомної енергетики, за даними SMIDA, показана на рис. 1.

За планом приватизації 2015-2016 рр., із цих 43 % державної власності виставлені на продаж близько 18,4 % акцій компаній теплоенергетики. Сфера виробництва електроенергії занадто монополізована, тому основним завданням держави наразі є диверсифікація інвесторів через подальшу приватизацію та підвищення ефективності управління енергогенеруючими компаніями.

Що стосується енергопостачальних компаній, то структура їх власності за даними SMIDA та Stockworld складніша, як показано на рис. 2.

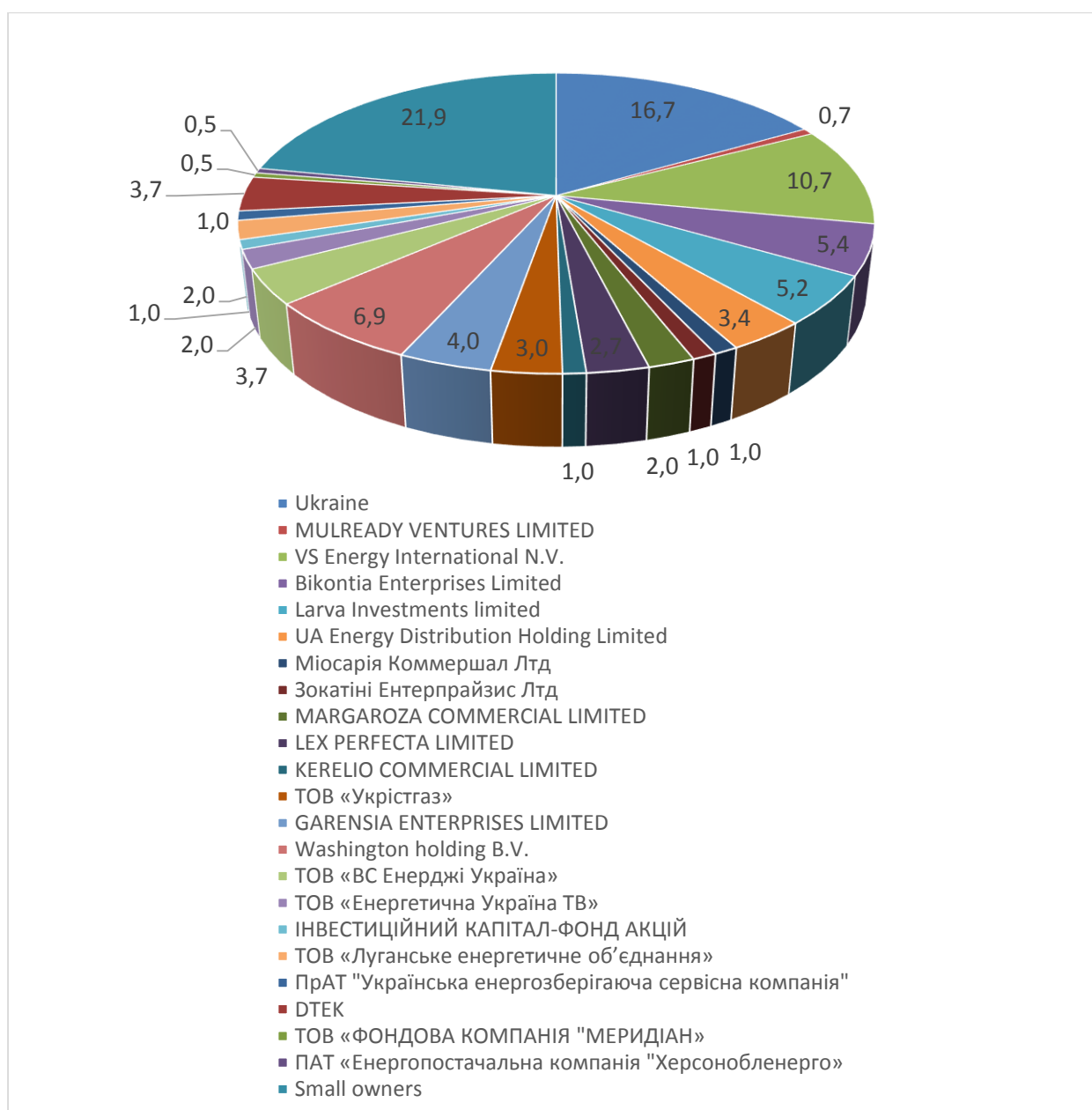

Рис. 2. Структура власності обленерго станом на 2015 р.

Згідно із українським законодавством, магістральні лінії електропередач теж знаходяться у державній власності, оператором є ДП «НЕК Укренерго». Їх приватизувати заборонено, тому будівництво і модернізація фінансуються через державний бюджет. Розрахунок видатків на електроенергетику із державного бюджету за бюджетними програмами показує, що прямі видатки у цьому напрямку здійснювалися у 2005-2008 рр. та незначні – у 2012 році. Починаючи із 2010 року держава активно використовує інструмент бюджетних кредитів для капітальних видатків на електроенергетику. При цьому станом на 2016 рік видано їх вчетверо більше, ніж повернуто [2]. Цей інструмент фінансового забезпечення більш ринковий та ефективний, оскільки виникає правове зобов'язання повернути гроші до бюджету.

У 2017 році в Україні планується створити умови для переходу до вільного і прозорого ринку електроенергії. Але для успішної реалізації бажаної моделі потрібно, по-перше, провести погашення заборгованості на ринку електроенергії. За даними Міненерговугілля борг споживачів за електроенергію на початок 2016 року склав 21,3 млрд грн, а борг «Енергоринку» перед виробниками електричної енергії та НЕК «Укренерго» - 25,3 млрд. грн з дисбалансом у 4 млрд. грн, або 16% від суми заборгованості [3]. І, по-друге, прибрати умови для подальшої монополізації ринку. Тому регулювання та зважене використання фінансово-кредитних інструментів з боку держави у галузі електроенергетики потрібне і надалі.

Список використаних джерел:

1. Історія створення ДП НЕК "Укренерго". [Електронний ресурс]. Режим доступу - <http://www.ukrenergo.energy.gov.ua/pages/ua/historyofcreation.aspx>
2. Звіти про виконання Державного бюджету України. [Електронний ресурс]. Режим доступу - <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>
3. Ринок електроенергії: Загроза війни всіх проти всіх [Електронний ресурс]. Режим доступу - <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-1275/> (17.06.2016) Назва з екрану.